

כרבע מבני הנוער בישראל מוגדרים כ"נוער בסיכון". אילת וידר-כהן שוחחה עם שלוש עובדות בכירות בעלם, עמותה המטפלת בנוער בסיכון, על עבודתן ועל חייהן שחשופים למשא ומתן מתמיד עם חוויות אנושיות קיצוניות. סיפור על חושך ועל אהבה

בדרכי למשרדי עלם - עמותה לטיפול בנוער בסיכון - אני חולפת על פני כמה נערות בפאות ורודות. הן עומדות בפתחו של מועדון, בידן בלונים, ומנסות לפתות את העוברים ושבים להיכנס פנימה. עד מהרה אני מגיעה למשרדים, ובזמן שאני מטפסת במדרגות חולפת בראשי המחשבה שעוברת שם בכל פעם שאני מוצאת את עצמי לבדי במקום חשוך, "שרק לא יופיע אף אחד ויתקוף אותי". קול צעדים נשמע מאחורי, וכעבור רגע מתייצב גבר צעיר מול הדלת שצלצלתי בפעמון שלה. מתברר שהוא בא לקורס הכשרת מתנדבים. המרכז הומה נשים וגברים בשנות העשרים המחכים לפתיחת הקורס.

800,000 בני נוער חיים בישראל, וכרבע מהם נתונים בסיכון. עמותת עלם הוקמה בראשית שנות השמונים ומאז התפתחה לארגון ארצי רחב. בעמותה עובדים כיום כ-280 אנשי מקצוע ולצידם כ-1,700 מתנדבים. העמותה פועלת בכ-40 ישובים ברחבי הארץ ועונה לרצף רחב של מצוקות: החל מהתמודדות עם מצבי משבר אישיים של נוער נורמטיבי בגיל ההתבגרות, נשירה מבתי ספר, בעיות זהות, התמכרויות, אלימות וקשיים אחרים. כרבע מבני הנוער המטופלים בעלם שייכים לקצה, כלומר נמצאים בסיכון גבוה עד כדי סכנת חיים ממשית. בשנה האחרונה מתו שבעה נערות ונערים שטופלו על ידי אנשי עלם. גורמי המוות העיקריים היו התאבדות, אלימות וסיבוכים רפואיים כתוצאה מהחיים ברחוב וממצב התברואה הירוד בזולות - המבנים הנטושים שמקצתם גרים בהם. הנערים מגיעים מכל שכבות החברה. רובם עולים מחבר העמים (60 אחוזים), ובשנתיים האחרונות יש נוכחות רבה יותר גם לעולים מאתיופיה (15 אחוזים). לתופעות הללו להגירה - כמו התפרקות הסמכות ההורית, תחושת חוסר שייכות וקשיי זהות - יש משקל כבד בהידרדרות לרחוב. שאר הנערים הם ילידי ישראל מכל שכבות האוכלוסייה: בני טובים, נוער שוליים, מתנחלים, חרדים לשעבר, ערבים ומשת"פים. התשובה השגורה בפי הצעירים לשאלה "מנין את", או "מנין אתה", היא: "אני משומקום". הצעירים מעדיפים סביבה שכולם אנונימיים בה, ותל אביב, מטרופולין מנקזת כל, מציעה מין וסמים, אנונימיות וגם חבורות של צעירים כמותם, שחיים בקצה.

ערים בלילה

רעות, בת 34 בעלת עיניים כחולות גדולות ותקפיות, היא מנהלת במטה תחום קצה ותחום נערות. לרעות תאר שני במשפטים, והיא מתגוררת ברחוב סלמה בדרום תל אביב. היא הגיעה לכאן בעקבות עליית מחירי הדירות בתל אביב, אבל התאהבה בדרום ונשארה. עכשיו היא פעילה במאהל בדרום תל אביב - מאהל שסובל לדבריה מיחסם העוין של כל מיני גורמים עירוניים החוששים שיהיה מחסה להומלסים הרבים באזור. בכל לילה פקחים מפרקים את המאהל, ובבוקר הוא נבנה מחדש בידי אנשיו.

בתחום הקצה בדרום תל אביב פועלות שתי תוכניות. התוכנית "ערים בלילה" היא חלק מתוכנית ממשלתית להוצאת נערות ונערים ממעגל הזנות, והיא מטפלת בבני 12 עד 21. אף על פי ש-75 אחוזים מבני הנוער העוסקים בזנות הן נערות, עם הקמת הפרויקט הגיעו למרכזי עלם יותר נערים מנערות. רעות: "הנערים מגיעים אל המרכז יותר מהר יותר בקלות, וקל יותר ליצור איתם קשר יחסי אמון. בקרב הנערים שלב ה'חיזור' קצר והאמון נוצר פחות או יותר מיד, ואילו אצל הנערות תקופת החיזור ורכישת האמון על ידי הצוות יכולה להימשך שנה". רעות מוסיפה שאם הנערות שמגיעות לפעילויות במרכז הן "שתוקות", בעיקר כשיש נערים בסביבה. "ברחוב נראה חבורה של שבעה עד עשרה בנים שמסתובבים עם בת אחת או שתיים. בדרך כלל הסיפור הוא שהן מקבלות הגנה תמורת סיפוק שירותי מין. אם תדבר איתן, תגלה שהן רואות בזה יחסי תן-קח טבעיים, שהרי אלה דפוסי הרחוב. הרחוב הוא סביבה גברית. הן נעות בין הלקוחות, שוטרים וגברים שתוקפים אותן כאשר נדמה שהן משוללות הגנה". כדי להתגבר על בעיית השתיקות החלט לקיים במרכז יום המוקדש לנערות בלבד. ואכן, נמצא שבתנאים כאלה הנערות פתוחות יותר ומשוחחות בחופשיות רבה יותר, ובעקבות החידוש גדל מספר הנערות המגיעות למרכז.

מכחישים את התופעה

כמשפטנית רעות מתעניינת בחקיקה הקשורה לזנות. לדבריה המצב המשפטי ביחס לזנות הוא אבסורדי: "כל מה שמסביב לזנות אסור - שידול, אחזקת מקום, סרסור, פרסום, זנות קטינים - אבל הזנות עצמה מותרת. העונש על שידול הוא שלוש שנות מאסר, אבל האכיפה עצמה אפסית".

רעות מספרת כי לפני כעשר שנים הוגש לכנסת דו"ח על זנות קטינים, ובישיבה שנערכה לפני כמה חודשים בנושא דיווחה המשטרה כי טיפלה בשלושים ותשעה קטינים במשך שנה. "מכיוון שאנו בעלם מטפלים בכל שנה בכמה מאות נערות ונערים העוסקים בזנות, יש להסיק שבארץ מתקיים ניצול מיני ממחירי של אלפי לדים והמדינה לא מצליחה להתמודד עם התופעה ולהגן על הנערות והנערים מפני הסחר בגופם". רעות סבורה כי

הנערים
מגיעים מכל
שכבות
החברה.
רובם עולים
מחבר
העמים (60
אחוזים),
ובשנתיים
האחרונות
יש נוכחות
רבה יותר
גם לעולים
מאתיופיה
(15
אחוזים).
שאר
הנערים הם
ילידי ישראל
מכל שכבות
האוכלוסייה:
בני טובים,
נוער
שוליים,
מתנחלים,
חרדים
לשעבר,
ערבים
ומשת"פים.
התשובה
השגורה
בפי
הצעירים
לשאלה
"מנין את",
או "מנין
אתה", היא:
"אני"

משומקים"

הסיבה העיקרית להזנחה הנפשית הזאת היא הכחשה התופעה. "איתור הקטינים העוסקים בזנות דורש השקעת אנרגיה ומשאבים ומודעות גבוהה לנושא. בשל הקושי להישיר מבט אל התופעה הקשה ולהכיר בקיומה קיימת השתקה והכחשה של הבעיה, ואלה מעודדות בסופו של דבר את ההזנחה. פועל כאן מנגנון הגנה חברתי, שמתקשה להישיר מבט ולראות את הבעיה המטרידה הזאת."

לדברי רעות, יש קשר ישיר בין פגיעות מיניות, פיזיות או רגשיות בילדים לבין התמכרויות, פשע וירידה לזנות. אך אם בקרב הבנים מנגנון ההישרדות הדומיננטי הוא שימוש באלימות, בקרב הנערות אסטרטגיית ההישרדות הרווחת ברחוב היא הזנות. קבוצת סיכון ספציפית יותר היא של נערות טרנסג'נדריות - טרנסיות - שעוברות תהליך שינוי מין מנערים לנערות. הדרך הזמינה והמהירה עבורן לסוציאליזציה נשית ולמימון התהליך היקר היא הזנות. הטרנסיות המנסות שנמצאות ברחוב מלמדות אותן מהר כיצד להתלבש וכיצד להתנהג כדי להיראות נשיות. החיים ברחוב והזנות הרסנים עבורן אבל במקרה שלהן החיים האלה גם מעצימים, לאור העובדה שאין היום טיפול ומענים הולמים עבור האוכלוסייה הטרנסית שנמצאת ללא עורף משפחתי או חברתי.

על גבול הסכנה

אני שואלת את רעות על העניין הרב שהיא מגלה בנוער הטרנסג'נדר. כתשובה רעות מספרת שרוב הנשים העובדות בעלם עם נוער הקצה מעידות על עצמן כי יש כל מיני קווי דמיון בינן לבין בני הנוער שהן מטפלות בהם. אלא שהן בחרו להיות בצד המעניק והמטפל, מה שמאפשר להן לחוות את העוצמות והאינטנסיביות המצויים באזורי הקצה בלי ליפול למקומות של הרס עצמי וסיכון עצמי.

היא גדלה ברעננה. ("עיר מפלסטיק, תמיד הרגשתי שם נטע זר"). אמה היתה גננת ואביה איש צבא קבע. הוריה התגרשו כשהיתה בת שש. היא גדלה אצל אמה והרגישה מוגנת תחת כנפיה החמות. בגיל 12 התחילה לגלות ניצנים של משיכה מינית לנערות - מה שהבישיל לימים לזהות מינית לסבית. כיום היא חיה עם בת זוג במערכת זוגית יציבה. כשהיתה בת 14 נפטרה אמה מלוקמיה. "אז התחלתי לישוטט. נהגתי לנסוק בטרמפים לתל אביב, לעבור בתחנה המרכזית ולהתבונן בצרכני הסמים. חיפשתי את האקשן. עברתי ליד הסכנות אבל היו לי כוחות פנימיים חזקים ששמרו עלי". בצבא ביקשה לשרת רחוק ככל האפשר מרעננה. "על הגירושים התגברתי, אבל כשאמא מתה התחלתי להסתובב, חייתי על גבול הסכנה, כך ביקשתי להתעורר, להתמודד עם המוות הרגשי שבתוכי. החום והאהבה שקיבלתי מאמא במעט השנים שהיתה - זה מה ששמר עלי כל החיים. היא היתה מקור כל האור והטוב. אולי זה מה שמפריד ביני לבין הנערים והנערות שאני פוגשת בקצה. אלי הם לא זכו ולו למעט אהבה בחייהם".

לאחר השירות הצבאי למדה אמנות, ובסיום הלימודים הבינה כי עליה לרכוש מקצוע. היא התלבטה בין משפטים ועבודה סוציאלית, ולאחר שבדקה את דירוג השכר של שני המקצועות בחרה בלימודי משפטים. במקביל ללימודים עבדה עם קבוצות נוער של לסביות, הומוסקסואלים וטרנסג'נדרים, ואז גם עמדה לראשונה על מצבי האובדנות, ההתמכרות לסמים והניצול שבני נוער אלה סובלים מהם בגלל היותם בשולי החברה.

רעות מגדירה את עצמה כמי שחיה בשולי החברה: "אני כבר לא בנורמטיביות. אני חיה בדרום ועובדת בדרום. חברות שלי מדעזעות מהמקום שאני גרה בו ומהאנשים שאני עובדת איתם. אבל גם בדרום אני נטע זר. כשאני יושבת במאהל המחאה בדרום, שואלים מי זו האשכנזייה שבאה לתמוך... אבל אני מרגישה שייכת לכאן. לדרום. השעמום והמוות ברעננה מפחידים אותי יותר מהחיים בדרום. בכל מקום אחר אני נובלת. אני אהבת את החום, את האמיתיות, את תחושת היעוד. כאן שמח יותר ועצוב יותר. הכל עמוק יותר".

כשאני שואלת על המחיר הכרוך בעבודה עם נוער קצה, היא מדברת על צלקות שהעבודה חרטת בפנפה, על חשיפה לכאב ולפגיעות ולאלימות, ועל היעדר תגמול כלכלי. "ליחד עם זה", היא אומרת, "אני קמה בכל יום ליום מנוסף, ואני סופרת אותו בשמחה גדולה. אף פעם אני לא יודעת מה אפגוש במשך היום והלילה. אתמול במאהל למשל ישבתי בגן עם שתי נערות מדרום סודן ושיחקתי איתן טאקי. אני לא יודעת אם זה נחשב בעיניכם לטיפולי, אבל בשבילי זה הדבר שמחיה אותי. מה שמחיה אותי זה החום, האהבה ותחושת היעוד".

ההתמכרות לאקשן ולסכנה

על הצלקות שהעבודה עם נוער הקצה מותירה בפנפ מרחיבה את הדיבור רלי קצב, מנהלת ארצית של תחום הקצה והנערות בעלם. רלי, עובדת סוציאלית בת 36 העובדת זה עשור עם אוכלוסיות קצה, עבדה לפני כן עם אוכלוסיות נורמטיביות יותר, אך מהלילה הראשון שבו עבדה עם בני הנוער שבשולי החברה הרגישה שזה המקום שלה, שהיא שייכת למין סייירת המובחרת.

היא מזהה בעצמה את המאפיינים ההתמכרוטיים הקיימים גם אצל נוער הקצה. זוהי ההתמכרות לאקשן ולסכנה, כולל ההתרגלות לרמות אדרנלין גבוהות שקשה להיגמל מהן, והרצון להיות מיוחדת ולהרחיב את הגבולות עד קצה גבול היכולת. "אנחנו שוליים גם בעיני אנשי המקצוע", היא אומרת. "אנחנו סופגים הרבה ביקורת על כך שגישת העבודה שלנו מבוססת על מה שנקרא 'הפחתת נזק', מה שאומר שניציע לנוער מזדקקים נקיים כדי למנוע העברת מחלות באמצעות מזדקקים משומשי מזדקקים. הנתיבה שלנו לנוער הקצה היא נתיבה ללא תנאי וכמעט ללא גבול. שבעה ימים בשבוע את חשופה לאירועים של פגיעות מיניות ושל זנות. חשופה לנערות שמגיעות אלינו פצועות ושותתות דם. זה כמו לנשום פיח שחור שממלא אותך עד דדוית'ך".

איך זה משפיע על האופן שבו את חווה את העולם?

"זה גורם לי להיות ערנית יותר להבניות החברתיות. את עבודת המאסטר שלי כתבתי על צעירות חסרות בית שמשמשות בסמים ובזנות. אחד הפרקים נקרא 'הן ואנחנו דומות ושונות'. כאשר את מתבוננת לאורך זמן בנערות חסרות בית, את מגלה שגם אנו, הנשים הנורמטיביות, חוות יותר הטרדות מגברים, יותר הערות מיניות; אנחנו גם מרוויחות פחות, ולכן אפילו בעל כורחך את מגלה שגם הנשים הנורמטיביות פגיעות יותר מגברים. כל הדברים הללו נמצאים ברחוב בהקצנה: שימוש בגוף כדי לשרוד, בדידות, פגיעות, הנערות ברחוב פחות מאוגדות יחד מאשר הנערים, הקשרים ברחוב הם קשרים הישרדותיים, הנערות יחפשו גבר שיגן עליהן. הן תלויות בגברים שמנצלים את פגיעותן".

איך העבודה עם נערות קצה משפיעה על היחס שלך לעולם הגברי?

"לנשים שעובדות ברחוב יש קושי עצום. כשאת קרובה אליהן, את מבינה שגם את היית יכולה להיות שם בקלות. שגם את יכולה להשתמש במיניות שלך כדי להשיג משהו, כי זה הרי כל כך זמין וקל... אין ספק שזה גורם לי לראות את העולם הגברי בעיניים יותר חשדניות. זה משפיע על מצבי הרוח. את חווה הרבה מאוד תסכול ומתמלאת בפסימיות".

לעלם יש כאלף ושבעה מאות מתנדבים. מה מביא אותם לכאן?

"גם לאחר הרבה שנים של עבודה בתחום, קשה לי להצביע על גורם אחד. עם זאת, אני יכולה לספר לך שכאשר אנו מראיינים עובדים או מתנדבים, אנחנו מחפשים את אלה שרוצים לעבוד או להתנדב דווקא כאן, עם האוכלוסייה המודרת והשקופה כל כך הזאת, באזורי החיים האפלים ביותר האלה. אנחנו מחפשים אנשים שלא ייגעלו מהריח שמביא איתו צעיר חסר בית שבא למרכז אחרי ימים ללא מקלחת, שסיכמו לפגוש נערה בזנות בדרך מלוקח אחד לאחר, ועמדו בידיעה שהמשך הערב שלה לא עתיד להיראות טוב יותר".

כיצד את שומרת על העובדים והמתנדבים? כיצד אתם נשמרים לנפשתיכם?

"אנחנו תומכים זה בזה. המתנדבים והעובדים של תחום הקצה מקבלים יותר הדרכות מהעובדים בתחומים האחרים כדי שלא להשאיר אותם לבד עם המטענים הקשים שמתגלים בפגפגים עם הצעירים והצעירות. חוויית הבדידות של הנוער ברחוב מעוררת תחושה חריפה של בדידות קיומית. הבדידות של הנוער שנפלט מכל מסגרת אפשרית מקרינה על הבדידות הקיומית של כולנו ומעצמה אותה. מי שעולמו מלא חוויות מחיי הרחוב מתקשה לשתף בכך את הסובבים אותו. החברים מתעייפים מלשמוע על כאב בעוצמות כאלה, על הרס עצמי ברמות שאלה, כך שאת גם פחות משתפת, והנה את סובלת מעוד חומה של בידוד, והנה מתרופף עוד משהו בתחושת השייכות שלך לסביבה... בו בזמן צריך גם להיזהר מהזדהות. לא להיסחף להתפלשל ברפשי. אני מקפידה להציב גבולות במיוחד בתחום של איתור נוער באתרים פורנוגרפיים. המתנדבים משוטטים באתרים וירטואליים וכך מזהים כתובות של מעודנים ויוצרים קשר עם הנערות והנערים. אני מגבילה את מספר השעות שאני 'מרשה' להם להסתובב באתרים הללו כי זה מחריב את הנפש".

אנחנו שתינו מאותו הכפר

אחת הדוגמאות שמביאה רלי כדי להסביר למה היא מתכוונת כאשר היא אומרת שהמטפלים בעלם דומים למטופלים ושונים מהם היא של יערה (שם בדוי). מתנדבת בת שלוש פלוס שחייה התהפכו בגיל ההתבגרות בעקבות פגיעה מינית בידי בן משפחה. כשישפה בכך את אמה, היא קיבלה ממנה את המסר הצונן שעליה להניח את הפגיעה מאחוריה ולהמשיך הלאה בחייה. היא הדחיקה אפוא את הזעם ואת התסכול, צייתה לציווי והמשיכה לחיות חיים נורמליים לכאורה.

עם סיום התיכון עזבה יערה את הבית וניתקה כל קשר עם משפחתה. הניתוק היטיב עמה. היא הצטיינה בשירות הצבאי, ולאחר השחרור פנתה ללימודים אקדמיים. במקביל היא עברה טיפול נפשי, שסייע לה להתמודד עם הפגיעה, וכיום היא חיה עם בן זוג. אבל אף שחייה היו מאורגנים, משהו משך אותה להתנדב עם נוער שוליים, בלי לדעת למה בדיוק, והיא הצטרפה לעמותת עלם.

באחד מסריקות הזולות בדרום העיר פגשה יערה את נועה (שם בדוי), וזו עשתה הכל כמעט כדי להדוף את העזרה שהציעה לה יערה. היא היתה צינית כלפיה, קרירה ואפילו מעליבה. כמתנדבת מנוסה יערה יודעת שיתלך יצירת הקשר עם צעירות במצבי קצה הוא ארוך, ותפקידה הוא להמשיך לפעול בעקביות ולחכות. שלא כהרגלה, יערה נעלבה עד עמקי נשמתה מההתנהגות של נועה. ואז, במסגרת ההדרכה האישית, התחורר לה הדמיון בינה לבין נועה. שתייהן גדלו ביישובים בעלי אופי דומה ושתייהן נפגעו מינית. הוריה של נועה הגיבו בתוקפנות על שה"מקרה" של בתם הגיע ליועצת בבית הספר וראו בדיווח של בתם פצצה שעלולה לפרק את המשפחה. נועה הוכנסה אפוא להוסטל, ועם סיום התיכון נשארה ללא מערכות תמיכה ווללא כוחות להשתלב במסגרת אחרת.

במסגרת ההדרכה האישית אמרה המתנדבת: "אנחנו נורא דומות. שתינו מאותו הכפר. התנתקנו מהמשפחה כדי לשרוד ולהפסיק את כאב הפגיעה. לא שכחתי את העבר שלי וכשפגשתי את נועה, הסבל והכאב שלה ממש החזירו אותי אחורה לימים אחרים בחיים שלי וכאלו רציתי לומר לה: 'קדימה, מהר, בואי נלך בדרך אחרת'". הדמיון ביניהן עורר אצל יערה ציפיה סמויה שנועה "תתאפס" ותמצא כוחות להיחלץ בדיוק כפי שהיא עצמה שמרה על עצמה ולא נפלה אל תהומות הייאוש וההרס העצמי. אך הדרישה הנסתרת "תעשי כמוני" לא הועילה. רק המודעות של יערה למשאלה שלה להציל את הנערה אפשרה לה למצוא בתוכה את הכוח ואת המרחב הפנימי להניח לנועה להתקדם בקצב שלה.

מישהו לרוץ איתו

תוכנית אחרת של עמותת עלם המטפלת בנוער קצה לקחה את שמה מספרו של דויד גרוסמן "מישהו לרוץ איתו". התוכנית מיועדת לצעירים וצעירות מחוסרי בית בני 18 עד 26, ומרכזת שלה היא נתלי גידס, בת 30, הממונה על עימונה ועבודות וכשישים מתנדבים ומתנדבות בני 25 עד 60.

במקצועיות ובריהוטות היא חושפת בפני את מסתרי העולם האפל שבו היא עובדת. מסבירה לי כיצד מתנהלים החיים ברחוב, ומה ההבדל בין זולות לסקוויטים: "הזולה פתוחה לכל. כל הפעילות - שינה, הזרקה, עשיית צרכים - מתרחשת בחלל אחד. מצבם הפיזי של דיירי הזולה ירוד מאוד. עד כדי אובדן צלם אנוש. הסקוויט, לעומת זאת, הוא מקום מגורים מאורגן יותר. הוא מחולק לחדרים - חדר הזרקה, חדר לשינה וחדר לעשיית צרכים. בסקוויט גרה בדרך כלל חבורה של בניס יחד עם בת אחת או שתיים; הבנות מקבלות הגנה תמורת מין. הן יכולות להיאנס בכל ערב בידי חברי הקבוצה, אבל מעדיפות את זה על פני חיים ברחוב ללא כל הגנה".

אפשרות אחרת הפתוחה לפני הצעירות היא חיים אצל "ספונסר": "הצעירה מקבלת קורת גג ומזון תמורת 'עבודה', שפירושה מתן שירותים מין לספונסר וללקוחות שהוא מספק לה. עם זאת, לפעמים מתפתחים יחסים זוגיים בין הספונסר ובת החסות". נתלי מספרת על צעירה בת 19, שנעשתה זונה כאשר היתה בת 12, וכנסה להיריון מהרסורו בן ה-57 שלה. "היא אוהבת אותו. מבחינתה הוא הגבר המושלם". מה גורם לאישה צעירה לחיות במצב כזה? נתלי: "זו דינמיקה של יחסי התעלות, שמאחוריהם נמצא בדרך כלל דימוי עצמי נמוך, חוסר אמון באפשרות לצאת ממעגל הזנות, תחושה שלא מגיע לי יותר מזה, חסך אבהי וכמיהה להיושע בידי דמות האב".

למרבה המזל יש בספונסר הזה גם מי שרוצים להושיע. נתלי למדה לזהות בתים נוטשים וקולטת אותם בסוירים שהיא עורכת בדרום העיר. כדי לאתר את מי שזקוקים לעזרה היא פועלת בדפוסים הדומים לדפוסים שבהם פועלים הסרטורים והספונסרים: גישות, זמינות, נוכחות ברחוב וגמישות.

"האתגר הגדול הוא למצוא את הכניסה ולהיכנס פנימה עם כריכים ומזרקים נקיים". לאחר שהיא מציגה את עצמה ובודקת מה הצרכים המידיים מתפתחת שיחה. "חשוב לי להכיר אותם, ליצור קשר ראשוני, לשמוע מה הם אוהבים לאכול, מה הם חושבים על העולם. הם חברים מאוד אינטליגנטיים ורגישים. השיחות איתם מרתקות".

אני מבקשת לשמוע על מקרה שנגע ללבה באופן מיוחד. היא מספרת על צעירה בת 19, שלאחר שנשרה מהלימודים באוניברסיטה מצאה את עצמה מסתובבת בדיזנגוף סנטר ועוברת מגבר אחד למשנהו כאשר הגברים מספקים לה מקום מגורים תמורת מין. לאחר שאחד הגברים הללו זרק אותה לרחוב הגיעה הצעירה לגן ציבורי אחד, הסתפחה לחבורה של פנקיסטים ואימצה חזות ואורח חיים פנקיסטיים - קעקועים, השתכרות וכיוצא באלה. למרכז הגיעה כשהיא מסריחה משתן לאחר שהפנקיסטים אנסו אותה והשתנו עליה לטיוס. לאחר שהתקלחה, היא רצתה רק לאכול ולישון, ולאחר מכן היא חזרה אל הגן ואל חבורת הפנקיסטים. כך במשך חצי שנה. בכל יום היא הגיעה למרכז לאחר שנאנסה. פעם אחת היא הגיעה למרכז כשרק חולצה לגופה. ואז, בשעה שמונה בערב, כשהצוות סגר את המשרד, היתה הצעירה חוזרת אל הגן, ללילית נוסף של אונס והשפלה.

איך נפרדת ממנה בכל ערב כשאת יודעת שהיא בדרכה לליל אונס בגן הציבורי?

"הייתי נפרדת ממנה בחיבוק גדול ובאמירה תשמרי על עצמך כמה שאת יכולה".

לאחר חצי שנה החלה הצעירה לבטא רגשות ולשאול שאלות על האופן שבו היא חיה. לאחר מכן נדרשו לה עוד ארבעה חודשים כדי להסכים לשמוע על פתרונות שיקום אפשריים, אבל היא דחתה את כולם. במהלך התקופה הזאת היא נעלמה מהמרכז, אבל שלחה מסרים שבהם הודיעה שהיא נתונה בסכנה.

התברר כי בני משפחתה איתרו אותה וחטפו אותה, אבל היא הצליחה לברוח מידיהם ולהגיע למרכז. החטיפה גרמה לה לאמץ את אחד הפתרונות שהוצעו לה, ובסיוע המשטרה וגורמי הרווחה היא התפייסה עם בני משפחתה, שהתחייבו שלא לפגוע בה ולממן לה שכר דירה. הצעירה שכרה דירה באזור המרכז והחלה לעבוד כמזכרת בחנות. צוות התוכנית דאג לרהט את דירתה, וכיום מתנדבת עלם מלווה אותה ומסייעת לה להיכן תיקי עבודות כדי שתוכל להתקבל ללימודי עיצוב. כל הדרך מתחתית השאלו ברחוב לחיים עצמאיים בבית משלה ארכה כשנה. זמן רב במושגי "מישהו לרוץ איתו". זמן רחוב.

נתלי, בגורת מסלול חינוך לצדק חברתי ופדגוגיה ביקורתית בסמינר הקיבוצים, מדברת על התוכנית "מישהו לרוץ איתו" באהבה ובגאווה. היא מתארת את המרכז כבית יפה, שמציע ארוחות חמות ומזינות, מקלחות נקיות, מכונות כביסה ויבוש, חדר בגדים, חדר מנוחה, טלפונים, מחשבים, טלוויזיה, כלי ניגון, כלי ציור, וגם מזרקים נקיים, קונדומים, ציוד רפואי, רופא מתנדב, פסיכיאטר מתנדב, כלי ניגון וציור. במרכז חוגגים חגים וימי הולדת, ומתקיימים בו שיעורי ניגון. אחד הנערים הגדיר את השהייה במקום במילים "רגעים של פנטזיה".

נתלי: "אנחנו נמצאים עם כל אחד היכן שהוא נמצא. אנחנו לא מתנים את הטיפול שלנו בדרישה להשתנות. אפשר לקרוא לתוכנית גם 'מישהו לחול איתו'. מתחילים בחזילה, עוברים להליכה ומגיעים לריצה. ולפעמים הפוך. מתחילים בריצה ומגיעים לחזילה ולמוות. אנחנו מלווים אותם גם כשהדרך שהם הולכים בה מובילה לאין מוצא. למוות ברחוב".

איך זה משפיע על החיים האישיים?

"בן הזוג שלי קיבל אותי ככה, עם החבילה של עלם ועם טלפונים באמצע הלילה והקפצות. יחד עם זאת, לומדים גם להפריד. כשאני בבית, אני חיה את חיי האישיים. אני גם מלמדת את הנערות להשקות את הבקשות והפניות שלהן. אני אענה לנערה שסיימה את יום העבודה שלה בארבע לפנות בוקר והתקשרה אלי כדי שאעזור לה בפנייה לביטוח לאומי, אבל אני אחשוב יחד איתה, כיצד היא תמצא זמן במשך היום כדי שנוכל לטפל בעניין. יש משחבות וכאב שהולכים איתי הביתה. יש חלומות על הצעירים. אנחנו מארחים בשבתות וחגים צעירים מדורות המעבר. הם חלק בלתי נפרד מהחיים שלי".

האומץ וההתמסרות של הנשים הצעירות של עלם מפעים. הן מתמסרות כל-כולן לטיפול בנוער קצה ואני מוצאת את עצמי מודאגת מהיכולת שלהן לשמור על עצמן, להתפתח לבניית חיים ומשפחה משל עצמן. נתלי: "אנחנו מקבלים בעבודה הרבה מאוד סיפוק ואף השראה. בכל יום אני קמה בתחושה שזכיתי לעבוד פה, שזכיתי להכיר אנשים רגישים, נבונים, פגועים. אנחנו לומדים שעם כל הטרור ומצבי הקצה הנוראיים אפשר להאמין בבני אדם, לזהות את הכוחות שלהם ולעבוד איתם. ולמדתי להרגיש שיש לי היכולת לרפא אותם, לגרום להם להרגיש שיש מישהו בעולם הזה שמזכיר להם לראות ולהאוב אותם כפי שהם".

אילת וידר-הן היא פסיכולוגית קלינית, יו"ר פורום "קולך" המאמר פורסם גם בארץ אחרת 62

הוספת תגובה

לנושא זה התפרסמו 0 תגובות

הוספת תגובה